

Nr 240.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag till vissa reparationsarbeten m. m. i högre lärarinneseminariets byggnad; given Stockholms slott den 11 april 1913.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå Riksdagen

att för anordnande av ny värmeledning och utförande av vissa reparationsarbeten m. m. i den åt högre lärarinneseminariet samt statens normalskola för flickor upplåtna byggnaden i kvarteret Riddaren i Stockholm bevilja på extra stat för år 1914 ett anslag av 27,500 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott, och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Fridtjuv Berg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 april 1913.

N ä r v a r a n d e:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELWÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

Föredragande departementschefen, statsrådet Berg yttrade:

*Reparation
 av högre lärar-
 rinnesemi-
 nariets bygg-
 nad.*

Den framställning, jag under denna punkt har att göra, angår beredande av medel till reparation m. m. av den för högre lärarinneseminariet och den därmed förenade statens normalskola för flickor upplåtna byggnad, huset nr 6 i kvarteret Riddaren i Stockholm med adressnummer 5 vid Riddargatan.

Den omförmälda byggnaden har redan länge ansetts böra ersättas med en ny, bättre lämpad för sitt ändamål. Flera förslag till nybyggnad, vare sig å den nuvarande tomten eller å annan plats, hava framlagts, men av olika anledningar — platsens läge m. m. — ej lett till resultat. På Kungl. Maj:ts prövning äro ännu beroende två av direktionen över

Stockholms stads undervisningsverk, som har att handlägga vissa, huvudsakligen ekonomiska frågor rörande seminariet, under åren 1906 och 1910 gjorda framställningar om reserverande av viss angiven tomt för seminariets nybyggnad. Denna tomt är belägen å den nu till bebyggande upplåtta delen av Ladugårdsgärdet.

Direktionens sålunda gjorda framställningar hava redan därför hittills blivit resultatlösa, att starka anspråk på berörda tomt gjorts även från annat håll, och på sistone har en anledning till uppskov tillkommit genom den utredning, som enligt nådigt beslut den 29 juni 1912 satts i gång, åsyftande att åstadkomma förslag till en allmän plan för statens byggnadsverksamhet inom Stockholms stad ävensom för användandet och tillgodogörandet i övrigt av staten tillhöriga fastigheter därstädes. Till de sakkunniga, åt vilka anförtrots att inom finansdepartementet i samråd med överintendentsämbetet verkställa berörda utredning och utarbeta förslaget, hava handlingarna rörande direktionens över Stockholms stads undervisningsverk ovannämnda framställningar överlämnats. Enligt vad jag inhämtat, befinner sig de sakkunnigas arbete ännu på ett förberedande stadium.

I avbidan på lösningen av seminariets nybyggnadsfråga hava under en följd av år endast de mest trängande reparationsarbeten företagits i fråga om den nuvarande seminariebyggnaden. De snäva ekonomiska förhållanden, under vilka seminariet arbetat, hava ock tvungit till att i fråga om dylika arbeten iakttaga en till ytterlighet gående sparsamhet.

Med erinran om vissa av mig nu oförmälda förhållanden har direktionen över Stockholms stads undervisningsverk i skrivelse den 15 november 1912, vilken givit upphov till min nu förevarande framställning, anfört:

Det vore givet, att den återhållsamhet, som iakttagits i fråga om reparationer, skulle medföra betänkliga följder. Under höstterminen 1912 hade också åtskilliga oroadtecken i detta avseende visat sig. Och då frågan om nybyggnad för seminariet icke syntes ofördröjligen kunna bliva löst utan seminariet uppenbarligen ännu flera år måste kvarstanna i sina nuvarande lokaler, kunde frågan om en mera genomgripande reparation av seminariebyggnaden icke längre skjutas åsido. Seminariet saknade medel att bekosta en sådan reparation, vadan anslag av allmänna medel måste begäras.

På nu anförda och i övrigt angivna grunder hemställde direktionen, att Kungl. Maj:t täcktes uppdraga åt överintendentsämbetet att snarast möjligt verkställa besiktning av högre lärarinnesseminariets byggnad samt utredning och kostnadsförslag angående de reparationsarbeten, som erfordrades för att densamma skulle kunna på ett nöjaktigt sätt användas för sitt nuvarande ändamål, varjämte direktionen anhöll, att seminariebygg-

naden från och med år 1913 bleve ställd under överintendentensämbetets vård och tillsyn.

Efter erhållen remiss avgav överintendentensämbetet den 11 februari 1913 utlåtande i ärendet.

Ämbetet tillkännagav därvid, att detsamma anställt en grundlig besiktning av ifrågavarande byggnad, varvid, såsom syntes hava förutsetts, densamma befunnits i det skick, att omfattande åtgärder måste företagas för husets tillfredsställande iståndsättande och dess lämpande i möjligaste mån för sitt ändamål. Ämbetet hade låtit utarbeta ett förslag till nödiga reparations- och förändringsarbeten beträffande lärohuset i fråga. I detta förslag hade icke vidtagits något arbete, som ej finge betraktas såsom påkallat av verkligt behov, och den för förslaget genomförande beräknade summan, 62,000 kronor, kunde ej tåla någon nedprutning, om det avsedda syftet skulle ernås. Det syntes ämbetet vara av vikt, att de från dess sida föreslagna arbetena så fort som möjligt bringades till verkställighet. Ämbetet förordade därför, att därest Kungl. Maj:t prövade skäligt att hos 1913 års Riksdag göra framställning om beviljande av erforderligt statsanslag för ifrågavarande reparationers verkställande, Riksdagens medgivande tillika måtte utverkas därtill, att ett dylikt anslag finge disponeras redan under år 1913.

Beträffande seminariebyggnadens ställande under överintendentensämbetets inseende förklarade sig ämbetet icke hava något i och för sig att invända mot en föreskrift härom. Denna frågas avgörande torde icke böra företagas i detta sammanhang, varför jag ej vidare ingår på densamma. Jag vill blott nämna, att överintendentensämbetet på anförda skäl erinrat, att det näppeligen vore möjligt att öka antalet av under ämbetets förvaltning stående byggnader utan att de för ämbetet tillgängliga medlen för deras underhåll höjdes och de ämbetet till buds stående arbetskrafterna erhöle behöflig tillökning.

Vid överintendentensämbetets skrivelse var fogad en av ingenjören K. Bildmark den 6 februari 1913 upprättad kostnadsberäkning för diverse arbeten i högre lärarinneseminariets hus, slutande denna beräkning å ett belopp av 62,000 kronor.

I denna kostnadsberäkning upptagas bland annat snickeri-, målnings-, cement- och stenarbeten av olika slag. Bland större poster märkas följande:

Rivning av det inre glastaket över hallen samt ersättande med nytt av järnbalkar, järnbågar och glas m. m. ...	kronor	2,225: —
Ny värmeledning	»	17,000: —
Lagning m. m. av gårdsfasaderna	»	3,450: —
Reparation av yttertaket m. m.	»	4,100: —
Oförutsedda utgifter och tillsyn	»	3,950: —
Beloppet å 17,000 kronor för ny värmeledning grundade sig på ett		

vid överintendentsämbetets skrivelse likaledes fogat »förslag till ny värmeledning och ventilationsanläggning för högre lärarinneseminariet», vilket förslag uppgjorts av ingenjören Hugo Theorell och åtföljdes av ritningar.

Även åtföljdes skrivelsen av ett yttrande från elektriska rådfrågningsbyrån med tillhörande ritningar samt av planritningar över seminariebyggnaden.

Ärendet blev sedermera den 20 februari 1913 remitterat till utlåttande av överstyrelsen för rikets allmänna läroverk, till vilken myndighet jämväl en från rektorn vid högre lärarinneseminariet den 21 februari 1913 till ecklesiastikdepartementet inkommen skrivelse i ämnet överlämnades.

Överstyrelsen hade ännu icke hunnit avgiva det infordrade utlåttandet, då rektorn vid seminariet den 17 mars 1913 i skrivelse till ecklesiastikdepartementet förklarade sig vilja återkalla sin ovannämnda skrivelse, i vars ställe han inlämnade en till departementschefen ställd skrivelse av följande innehåll:

Den besiktning, som av överintendentsämbetet verkställdes å högre lärarinneseminariets läroverkshus och varom underdånigt utlåttande nyligen inlämnats, har givit bekräftelse — om sådan behövdes — på att det ej går an att längre skjuta å sido läroverkets lokalfråga. De omfattande och kostsamma reparationsarbeten, som erfordras för att den nuvarande läroverksbyggnaden skall tillfredsställa rimliga anspråk på trygghet, sundhet och snygghet, peka otvivelaktigt på uppförande inom den allra närmaste tiden av en ny läroverksbyggnad såsom den enda rationella vägen att lösa lokalfrågan. Det kan knappast synas välbetänkt att nedlägga så mycken kostnad på att iståndsätta den nuvarande läroverksbyggnaden, som i varje fall erbjuder alldeles otillräckligt utrymme och därför nödvändiggör förhyrande av en hel del andra lokaler. Redan nu vidkännes statsverket för sådant ändamål en årlig kostnad av 7,700 kronor, och denna summa måste måhända snart ökas. Det kapital, som denna årliga hyreskostnad motsvarar, jämte den högst betydande försäljningssumma, som kan beräknas för seminariets nuvarande fastighet, lär icke allt för mycket understiga det belopp, som uppförandet av en nybyggnad för läroverket skulle betinga, och statsverket behöver därför knappt mer än åt läroverket avstå en lämplig tomt. Nybyggnadsfrågan borde därför kunna lösas så snart, att de nuvarande lokalerna ej behövde användas mer än några få år framåt.

Då jag icke dess mindre anser mig böra begära, att en stor del av de utav överintendentsämbetet föreslagna reparationerna omedelbart bliva utförda, beror detta på det verkliga nödläge, i vilket läroverket för närvarande befinner sig på grund av lokalernas bristfällighet. Bristerna äro nämligen delvis av den art, att man ej kan bära ansvaret för ett dröjsmål med deras avhjälpande. Särskilt gäller detta värmeledningen, inre glastaket samt ytterväggar och plåttak. Avhjälpandet av endast dessa brister kräver enligt de av överintendentsämbetet gjorda beräkningarna synnerligt stor kostnad, nämligen:

ny värmeledning	kronor 17,000:—
nytt glastak	» 2,225:—
reparation av ytterväggarna	» 3,450:—
reparation av plåttaket m. m.	» 4,100:—
	<hr/>
	Summa kronor 26,775:—

I denna summa är icke inräknad kostnad för byggnads- och målningsarbeten för ledningar, icke heller för oförutsedda utgifter samt tillsyn. Den ovillkorligen erforderliga summan kan därför ej tänkas nedbringad under 30,000 kronor.

Inskränker man sig nu till dessa reparationer, vilka icke tåla något som helst uppskov, måste emellertid därmed följa ett omedelbart framdrivande av nybyggnadsfrågan. Därvid är att beakta, att om också av ekonomiska skäl själva nybyggnaden beräknas efter läroverkets nuvarande behov utan tanke på eventuellt erforderlig framtida utvidgning, man dock vid bestämmandet av byggnadstomt måste taga en sådan utvidgning med i räkningen, så att tomten även med från början icke avsedda tillbyggnader kan ge riklig tillgång till frisk luft och ljus samt gott utrymme för ungdomens friluftsliv under rasterna.

Under förutsättning att en sådan tomt nu kan åt läroverket anvisas och att överintendentsämbetet omedelbart erhåller nådigt uppdrag att uppgöra ritningar och kostnadsberäkningar till nybyggnad för läroverket, synas mig reparationskostnaderna för det nuvarande läroverkshuset kunna nedbringas till 30,000 kronor. Skulle däremot förarbetena för nybyggnaden ej kunna omedelbart företagas, kan ingen nedprutning ske på det av ämbetet föreslagna beloppet, 62,000 kronor.

Denna rektorns skrivelse överlämnades den 22 mars 1913 till överintendentsämbetet och överstyrelsen för rikets allmänna läroverk med anmodan till dem att till ecklesiastikdepartementet inkomma med utlåtande över rektorns framställning.

I anledning av omförmälda remisser avgav överstyrelsen utlåtande den 31 mars 1913.

Därvid meddelade överstyrelsen till en början, att densamma under vårterminen 1913 genom överdirektören B. J:son Bergqvist verkställt inspektion av högre lärarinneseminariet och den 28 mars 1913 genom överdirektören samt läroverksråden G. R. Fähræus och A. Falk besiktigt seminariebyggnadens olika lokaler. De uttalanden, till vilka denna besiktning närmast givit anledning, vore, säger överstyrelsen, av seminariets rektor, vilken jämte dess läkare deltagit i besiktningen, sammanfattade i ett överstyrelsens skrivelse vidfogat protokoll. I skrivelsen yttrade överstyrelsen härefter:

Av sagda protokoll liksom av överintendentsämbetet i ärendet avgivet utlåtande framgår, att läroverkshuset i sitt nuvarande skick, långt ifrån att tillfredsställa ens mycket lågt ställda fordringar i pedagogiskt och hygieniskt avseende, måste anses för sitt ändamål såsom undervisnings- och uppfostringsanstalt olämpligt. Överstyrelsen tillåter sig därjämte framhålla, att överstyrelsen utan tvivel skulle ansett sig icke kunna godtaga ett dylikt av kommun eller av enskilda underhållet läroverkshus utan fordrat dess ersättande med ändamålsenlig nybyggnad, om detsamma visat så väsentliga brister som den här ifrågavarande, staten tillhöriga läroanstalten. Besiktningen har dessutom ådagalagt, att den av överintendentsämbetet föreslagna, till en kostnad av 62,000 kronor beräknade restaureringen icke skulle förmå häva de i följd

av läroverkshusets instängda läge och läroanstaltens trångboddhet framkallade olägenheterna, varav åter bleve en följd, att statsverket även efter sådan restaurering av läroverkshuset finge vidkännas lika dryga utgifter för förhyrande av undervisningslokaler utanför läroverket som före densamma, och detta utan att kraven på en pedagogiskt ändamålsenlig anordning av läroanstaltens undervisningslokaler bleve ens tillnärmelsevis tillgodosedda. På grund härav anser överstyrelsen berörda restaurering ej vara en lämplig utväg till undanröjande av de väsentligaste av de svårigheter, under vilka denna läroanstalt, som måste anses fylla en mycket viktig allmän uppgift, arbetar, och vill således ej heller förorda densammas utförande.

I stället finner överstyrelsen, i likhet med vad seminariets rektor i sin skrivelse den 17 mars 1913 föreslagit, nödvändigt, att för läroanstalten snarast möjligt uppföres en alldeles ny byggnad och att för dennas räkning åt läroanstalten anvisas en tomt av sådan storlek, att den möjliggör de tillbyggnader, som framdeles kunna finnas nödvändiga. Emellertid framgår av såväl överintendentsämbetets utlåtande och vederbörande rektors nyss berörda skrivelse som det vid överstyrelsens besiktning förda protokoll, att läroanstaltens nuvarande lokaler äro behäftade med vissa högst betänkliga brister, med vilkas avhjälpan icke utan fara för lärarens och lärjungars liv och hälsa kan anstå. Kostnaden för erforderliga reparationer härav uppgår enligt rektors skrivelse till 30,000 kronor. I denna summa skulle måhända den reduktionen kunna vidtagas, att kostnaden för vissa förbättringar å byggnadens yttre ävensom möjligen för värmeledningens omläggning tillsvidare uteslötes, enär det torde kunna anstå ännu ett par år med sagda arbeten under avvaktan på en fullständig nybyggnad. Häri genom skulle förenämnda kostnadssumma kunna nedbringas till 10,500 kronor.

På grund av vad sålunda blivit anfört får överstyrelsen, under förutsättning att åtgärder för beredande av nya lokaler åt seminariet med snaraste vidtagas, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte för verkställande av de i vederbörande rektors sistberörda skrivelse omförmälda arbeten med ovan angivna inskränkningar hos Riksdagen göra framställning om anvisande av ett belopp av 10,500 kronor.

Ur det omförmälda besiktningsprotokollet må följande omförmälas:

Seminariebyggnadens läge förklaras vara instängt, i det att skymmande byggnader ligga omedelbart intill läroverkshuset åt öster och väster och gatan framför den åt söder vettande huvudfasaden är ganska smal. — En stor fördel av det nuvarande läget vore, att det vore synnerligen centralt, varför ock seminariets elever utan olägenhet kunde bo i vitt skilda delar av huvudstaden, något som av ekonomiska skäl vore fördelaktigt för dem, och att läget trots detta vore avskilt och ganska tyst.

Byggnadstomtens storlek vore mycket för liten för lärjungarnas friluftsliv; den medgäve ingen utvidgning av den nuvarande för seminariets behov alldeles otillräckliga byggnaden. En tillbyggnad till lärohuset å den befintliga skolträdgården hade förr ifrågasatts, men Riksdagen hade ej godkänt detta förslag, under hänvisning bland annat till tomtens alltför ringa areal.

Kaprummen vore synnerligen otillfredsställande; det trånga utrymmet där utgjorde ett bestämt hinder för att varje rast låta normalskolans samtliga lärjungar komma ut i det fria.

Hallen vore täckt av ett glastak, vars konstruktion ej syntes lämna tillräcklig säkerhet för dess bestånd. Yttertakets, som vore plåtbeklätt, måste med det första ömtäckas.

I seminariebyggnaden funnes centraluppvärmning med varmvatten. Värmeled-

ningen fungerade emellertid så onöjaktigt, att ett par av rummen under kalla vinterdagar knappast borde användas. Värmeledningsrören vore till stor del inmurade i väggarna och uppkommande brister därför mycket svåra att lokalisera och avhjälpa. Reglerandet av temperaturen vore i vissa rum mycket svårt. Ventilationsanordningarna vore synnerligen otillfredsställande. Kanalerna för bortförande av den förskämda luften utmynnade på vinden och nådde således ej ovanför yttertaket. Överhuvud innebure de nuvarande värme- och ventilationsanordningarna bland de betänkligaste bristerna i byggnaden.

För undervisningen i biologi och teckning ävensom för normalskolans fyra lägsta klasser förhyrdes särskilda lokaler, där även ett par reservrum funnes. Ännu en annan lokal förhyrdes för seminariets hushållsskola. Det vore en väsentlig olägenhet, att dessa lokaler icke kunde inrymmas i den nuvarande byggnaden utan att arbetet måste bedrivas på flera håll. — Vissa av de i seminariebyggnaden inrymda lokalerna erbjöde otillräckligt utrymme.

Klosettavdelningen vore synnerligen otillfredsställande och borde för längesedan hava utdömts.

Med tillkännagivande att överintendentsämbetet i anledning av remissen å rektorns skrivelse den 17 mars 1913 i ärendet samrått med en representant för överstyrelsen och tagit kännedom om det yttrande, överstyrelsen beslutit avgiva, anförde överintendentsämbetet i skrivelse den 3 april 1913:

Överintendentsämbetet hade med det inom ämbetet utarbetade, å en summa av 62,000 kronor slutande reparationsförslaget åsyftat att sätta byggnaden i fråga uti ett så pass gott stånd, att densamma skulle ur synpunkten av lokalernas hållbarhet, snygghet m. m. kunna för sitt ändamål användas något tiotal år framåt. Då nu överstyrelsen emellertid, såsom av dess utlåtande framginge, ansåge förevarande lokaler i pedagogiskt hänseende vara i alla fall så ytterst otillfredsställande, att en nybyggnad utan uppskov måste planeras, ville det förefalla ämbetet som näppeligen något skäl förefunnes att nu låta verkställa samtliga de föreslagna reparationerna, utan att man i stället borde inskränka dessa till vad rektor därutinnan ifrågakänt, med utslutande dock av iståndsättandet av byggnadens yttre, som ju lämpligen allenast syntes behöva nödortftligen lagas, varigenom arbetskostnaden kunde ytterligare sänkas, så att den komme att uppgå till blott 27,500 kronor.

Förefunnes visshet om att provisoriet icke bleve längre än tre, högst fyra år, borde man kunna inbespara även den till 17,000 kronor beräknade nya värmeledningen och i stället söka reparera den gamla, vilket torde komma att kräva en kostnad av 3,500 kronor. En ytterligare besparing av 13,500 kronor kunde då uppstå.

Departement-
schefen.

Av vad jag nu omförmålt lärar tydligt framgå, att högre lärarinne-seminariets nuvarande byggnad, som även innehåller lokaler för den med seminariet förenade statens normalskola för flickor, är i största behov av att undergå en reparation, vilken under olika förutsättningar måste göras mer eller mindre grundlig. Seminariet har ej möjlighet att med densamma till buds stående tillgångar bestrida kostnaden härför, och vad

överintendentsämbetet anfört ger vid handen, att om också byggnaden omedelbart ställdes under ämbetets förvaltning, ämbetet dock ej lärer förfoga över tillräckliga medel för de ifrågasatta reparationernas bekostande.

Det är således nödvändigt att hänvända sig till Riksdagen med begeran om särskilt anslag för ändamålet.

Av vad överintendentsämbetet yttrat inhämtas, att härvid tre olika belopp skulle kunna ifrågasättas: 62,000 kronor, 27,500 kronor eller sistnämnda belopp minskat med 13,500 kronor, alltså 14,000 kronor.

Det förstnämnda beloppet avser byggnadens försättande i så gott stånd, att den kunde användas för sitt ändamål, såsom överintendentsämbetet säger, »ännu något tiotal år». Med hänsyn till vad överstyrelsen anfört har emellertid överintendentsämbetet självt ansett skäl näppeligen förefinnas för vidtagandet av en så genomgripande reparation, och jag biträder ämbetets mening härutinnan. Det synes genom vad såväl tillförene som nu förekommit rörande behovet av snar nybyggnad för högre lärarinneseminarier ej vara lämpligt att skrida till så omfattande reparationsarbeten, som det *största* kostnadsbeloppet skulle medgiva.

Det *minsta* beloppet åter, 14,000 kronor, förutsätter, att nytt lärohus för seminariet snarast kommer till stånd: att, såsom överintendentsämbetet säger, provisoriet icke bleve längre än tre, högst fyra år. Jag vågar ej taga på mitt ansvar, att så skulle bliva förhållandet, även om de allvarligaste bemödanden att påskynda nybyggnadsfrågans lösning gjordes. Vad jag redan omförmält om denna frågas läge visar, att det är förknippat med svårigheter att utan vidare driva den fram till avgörande. Det må erinras, att härvid även äro att beakta de särskilda krav, som måste ställas på en tomt för högre lärarinneseminiariets räkning. Den måste vara rymlig och så fritt belägen, att en sund och solig lekplats kan anordnas samt att läsrummen med flera lokaler erhålla tillräcklig dager. Den måste vidare hava ett så vitt möjligt centralt läge, ett av villkoren för att normalskolans — seminariets övningsskolas — klasser skola kunna hållas vederbörligen fyllda. Härigenom få även seminariets elever från landsorten lättare att erhålla bostäder till moderat pris, varjämte ett sådant läge naturligen även i övrigt är fördelaktigt för såväl elever som lärare. Att med dessa förutsättningar genast finna en lämplig lösning av nybyggnadsfrågan är uppenbarligen icke lätt. Det minst kostsamma reparationsförslaget bör därför ej heller komma i betraktande.

Det återstående av de tre av mig nyss omförmälda reparationsförslagen skulle medföra en kostnad av 27,500 kronor. I denna summa ingå, såsom framgår av sammanställning av överintendentsämbetets och rektorns senaste beräkningar, följande belopp:

Ny värmeledning	kronor 17,000: —
Nytt glastak	» 2,225: —
Reparation av ytterväggarna	» 950: —
Reparation av plåttaket	» 4,100: —
Byggnads- och målningsarbeten för ledningar, oförut- sedda utgifter samt tillsyn	» 3,225: —
	<hr/>
	Summa kronor 27,500: —

Skillnaden mellan detta alternativ och det nyssnämnda, slutande å 14,000 kronor, består i att det dyrare förslaget avser anbringande av ny värmeledning, med därtill hörande ventilation, medan det billigare nöjer sig med reparation av de gamla anordningarna. Då man ej kan vara försäkrad om en nybyggnads tillkomst inom en tid av fyra år, kan man ej nöja sig med en blott reparation utan nödgas tillgripa utvägen att anordna alldeles ny värmeledning. Bristfälligheten hos den nuvarande ledningen — i själva verket består den av två särskilda system — framgår redan av vad jag härom i det föregående anfört. Ytterligare upplysningar rörande densammas tillstånd kunna inhämtas av ingenjören Theorells förut omförmälda förslag. Detta, som påyrkar de gamla värmeledningssystemens slopande och ersättande med ett nytt, utvisar, att de nuvarande anläggningarna, även med en genomgripande, ganska dyrbar reparation, ej skulle bli tillfredsställande; de förklaras bland annat lida av sådana genom åldern uppkomna brister som förrostning in- och utvändigt av rör, kaminer och pannor, tilltäppning av rör och regleringskranar, förorsakad genom slam- och stenbildning.

Det belopp, som måste beredas seminariet för utförande av erforderliga reparationsarbeten m. m., är alltså 27,500 kronor. Detta anslagsbelopp är icke beräknat i det Riksdagen förelagda förslaget till riksstat för år 1914, men dess beviljande och uppförande å extra stat för år 1914 möjliggöres genom av Riksdagen vidtagna besparingar å äskade anslag.

Om Riksdagen beviljar anslaget, lärer hinder icke möta för Kungl. Maj:t att redan under år 1913 låta av tillgängliga medel utanordna erforderligt belopp för de avsedda reparationsarbetenas utförande.

På grund av vad jag nu anfört tillstyrker jag, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att för anordnande av ny värmeledning och utförande av vissa reparationsarbeten m. m. i den åt högre lärarinneseminariet samt statens normalskola för

flickor upplåtna byggnaden i kvarteret Riddaren i Stockholm bevilja på extra stat för år 1914 ett anslag av 27,500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på hemställan av statsrådets övriga ledamöter, bifalla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:

Christer d'Albedyhll.
